

Utvecklings- och hållbarhetsrådets möte 10 september 2021

Protokoll fört vid utvecklings- och hållbarhetsrådets möte kl 8.30 på Lemböte lägergård.

Närvarande: Ordföranden, lantrådet Veronica Thörnroos (VT, deltog vid punkterna 1-5) samt Johanna Boijer-Svahnström (JBS – på distans, deltog vid punkterna 1-5), John Eriksson (JE, deltog vid punkterna 1-5), Rebecka Eriksson (RE – på distans, deltog vid punkterna 1-5), Niclas Forsström (NF), vice ordföranden Petra Granholm (PG), Martha Hannus (MH), Barbara Heinonen (BH), talman Bert Häggblom (BHÄ), Marcus Koskinen-Hagman (MKH, deltog vid punkterna 1-8) och utvecklingsminister Alfons Röblom (AR, deltog vid punkterna 1-6) samt vice ordföranden Peter Wiklöf (PW, deltog vid punkterna 1-8). Dessutom närvarade rådets huvudsekreterare Micke Larsson.

Förhinder att medverka: Ledamoten Birgitta Eriksson-Paulson (BEP).

Gäster: lagtingsledamöterna Jörgen Pettersson (JP, deltog vid punkterna 1-4) och Ingrid Zetterman (IZ), ministrarna Annika Hambrudd (AH, deltog vid punkterna 1-5), Annette Holmberg-Jansson (AHJ, deltog vid punkterna 1-5), Fredrik Karlström (FK, deltog vid punkterna 1-6) och Christian Wikström (CW, deltog vid punkterna 1-6), målansvariga Linnéa Johansson (LJ, deltog vid punkterna 1-7) och Niklas Lampi (NL, deltog vid punkterna 1-3), projektledaren för framtagandet av förslag till klimatlag Annica Brink (AB, deltog vid punkterna 1-3) samt byråchefen vid infrastrukturavdelningens allmänna byrå Gustav Blomberg (GB, deltog vid punkterna 6-7).

Dessutom närvarade ledande hållbarhetslots Karin Rosenberg-Brunila (KRB) samt koordinatören för arbetsgruppen för koordinering och rapportering Henrika Österlund (HÖ).

1. Mötets öppnande

Veronica Thörnroos önskade alla välkomna till [utvecklings- och hållbarhetsrådets](#) femtonde ordinarie möte.

2. Godkännande av föregående mötesprotokoll

Rådet **godkände** protokollet från det senaste ordinarie mötet, den 7 maj 2021.

Rådet **noterade** (1) att efter rådets fastställande av huvudindikatorerna för de strategiska utvecklingsmålen vid senaste mötet pågår processen för datainsamling under ledning av HÖ, (2) att rådets ordförandetrio och huvudsekreteraren presenterade och diskuterade utvecklings- och hållbarhetsagendan med EU-kommissionär Virginus Sinkevicius vid ett frukostmöte den 31 augusti 2021 (i samband med [ReGeneration-veckan 2021](#)) samt (3) att ReGeneration 2030 överlämnade en deklARATION till EU-kommissionären Sinkevicius den 30 augusti 2021 (bilaga 1).

3. IPCC:s sjätte "Assessment Report" – The Physical Science Basis

Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) presenterade den 9 augusti 2021 fundamentet i sin sjätte så kallade Assessment Report, "The Physical Science Basis".

På inbjudan av rådet presenterade Niklas Lampi, målsansvarig för strategiskt utvecklingsmål 6 (Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet) en presentation av rapportens sammanfattning för beslutsfattare (bilaga 2).

Rådet **uttryckte** tacksamhet för NL:s gedigna och informativa presentation. Rådet **konstaterade** att det är rationellt att informationen väcker starka känslor. Detta innebär att budskapet bör kompletteras med information om hur lösningarna på klimatkrisen ser ut.

Vidare **diskuterade** rådet rapportens implikationer för Åland, dels gällande implementeringen av delmålen i strategiska utvecklingsmålen 6 och 7 (vilket innebär gradvis utfasning av Ålands utsläpp, inklusive de konsumtionsbaserade), dels gällande åtgärder och ansvarsfördelning för klimatanpassning och beredskap. Det **konstaterades** att det finns skäl att överväga att justera formuleringen av rubriken för strategiskt utvecklingsmål 6.

Rådet **konstaterade** vidare att Ålands andel av de globala utsläppen är synnerligen liten, men att Ålands möjligheter till internationell påverkan respektive tillgång till internationella samverkansplattformar är större än de flesta samhällen i världen med 30 000 invånare. Möjligen innebär detta ett ansvar för Åland gällande internationellt arbete för minimering av åtminstone de utsläpp som förorsakas av konsumtionen i Norden.

4. Lägesrapport från lagtinget

Lagtinget har det övergripande politiska ansvaret för utvecklings- och hållbarhetsagendans förverkligande. I enlighet med rådets önskemål vid rådets senaste möte presenterade representanter för lagtinget hur lagtinget arbetar med utvecklings- och hållbarhetsagendan.

Talman Bert Häggblom introducerade presentationen och betonade främsta verktyg i lagtingets arbete utgörs av budget (användning av finansiella offentliga resurser) respektive lagstiftning. För lagtingets arbete bildades ett gruppleddarforum för utvecklings- och hållbarhetsagendan på initiativ av talmannen i början av 2020. I gruppleddarforumet ingår gruppleddarna för alla lagtingsgrupperna.

Lagtingsledamöterna Jörgen Pettersson och Ingrid Zetterman, i egenskap av representanter för lagtingets gruppleddarforum för utvecklings- och hållbarhetsagendan, presenterade att de har för avsikt att föreslå en formalisering av gruppleddarforumet i form av en nätverksgrupp (med inspiration från bland annat nätverksgrupperna för hållbara storföretag respektive kommuner) med målet att lagtinget tar en tydligare roll inom nätverket bärkraft.ax.

JP och IZ **redogjorde** för att lagtinget aktivt vill göra mer. Bland annat genom att initiera ett arbete inom ramen för det andra strategiska utvecklingsmålet, *Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället*. Bakgrunden är att gruppleddarforumet bedömer att ingen annan än lagtinget kan ta huvudansvaret för ökad tillit hos allmänheten till den parlamentariska demokratin. I arbetet önskar gruppleddarforumet stöd från övriga sektorer i samhället.

JP **konstaterade** att idag finns utvecklings- och hållbarhetsagendan med i det politiska beslutsfattandet, "agendans ord gör skillnad i praktik och verkstad".

JP och IZ **framförde** att gruppleddarforumet önskar att rådet formulerar sina förväntningar på lagtinget i arbetet med utvecklings- och hållbarhetsagendan.

Rådet **tackade** för såväl presentationen som möjligheten att ge uttryck för sina förväntningar. Rådet **diskuterade** att lagtinget gärna får kommunicera regelbundet till allmänheten om att lagtinget står bakom agendan och "Alla kan blomstra"-visionen samt att lagtingets ledamöter har

en viktig roll när det kommer till att till allmänheten berätta om utvecklings- och hållbarhetsagendan och dess genomförande (på ett sätt som är anpassat till respektive mottagare av informationen).

Vidare **diskuterades** att det är önskvärt att lagtingets ledamöter agerar förebilder i praktiken. Till exempel gällande personliga insatser för minskade koldioxidutsläpp och genom att agera för "det goda, lyssnande samtalet" i den offentliga debatten. Möjligen kunde det vara relevant med ett laggranskningsråd med uppdrag att granska lagförslag utgående från utvecklings- och hållbarhetsagendan.

Rådet **etablerar gärna** en regelbunden dialog med lagtingets gruppleदारforum. Rådet **understöder** att ett långsiktigt arbete för ökad tillit till demokratins institutioner på Åland genomförs. Vidare **önskar** rådet att lagtinget formulerar sina förväntningar på rådets arbete med utvecklings- och hållbarhetsagendan.

5. Behandling av förslag till delmål för strategiskt utvecklingsmål 7

I enlighet med rådets önskemål vid det ordinarie mötet 25 september 2020 pågår en översyn av de strategiska utvecklingsmålen delmål. Delmålens tidshorisont är år 2030. Rådet diskuterade ett förslag till reviderade delmål för strategiskt utvecklingsmål 7 (Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster) vid det senaste ordinarie mötet. Rådet har haft två extra möten angående förslaget under försommaren och mot rådets målsansvariga och processledare har justerat förslaget i enlighet med diskussionen vid de båda extra mötena.

Målsansvariga Linnéa Johansson presenterade det justerade förslaget till delmål för mål 7. Rådet **beslutade** att godkänna förslaget. Följande är de nya delmålen för mål 7:

7.1 Mängden avfall som uppkommer på Åland har minskat till max 1,2 ton per person per år.

7.2 Alla organisationer arbetar mot att deras varor, tjänster och inköp ryms inom de fyra hållbarhetsprinciperna.

7.3 Alla offentliga organisationer praktiserar hållbar offentlig upphandling.

7.4 Alla bygger och renoverar på ett hållbart sätt.

7.5 Nyttodjurens naturliga beteende främjas genom att deras naturliga behov som mat och rörelse tillgodoses.

7.6 Åtminstone 80 % av befolkningen har en resurssnål och återanvändande livsstil.

7.7 Åtminstone 80 % av befolkningen äter en hälsosam kost enligt aktuella näringsrekommendationer.

7.8 Åtminstone 80 % av befolkningen äter en stor andel lokalproducerade livsmedel.

7.9 Alla reser och vistas utomlands på ett hållbart sätt.

7.10 Åtminstone 80 % av befolkningen undviker att köpa varor som innehåller skadliga kemikalier.

Vice ordförande Petra Granholm övertog ordförandeskapet för mötet.

6. Statusrapport 5

I enlighet med rådets beslut den 25 september 2020 ska utvecklings- och hållbarhetsagendans Statusrapport 5 publiceras under andra kvartalet 2022. Redaktören för Statusrapport 5, ledande hållbarhetslots Karin Rosenberg-Brunila, presenterade ett utkast till rapportens struktur/innehåll (bilaga 3).

Rådet **diskuterade** utkastet och gav understöd till den föreslagna strukturen/innehållet.

7. Lägesrapport – strategisk fysisk strukturutveckling

Vid rådets senaste ordinarie möte presenterades ”strategisk fysisk strukturutveckling” som ett av nio nyckelprojekt i färdplanen för uppnåendet av de tre delmålen inom strategiskt utvecklingsmål 5 (attraktionskraft för boende, besökare och företag).

Gustav Blomberg, byråchef vid landskapsregeringens infrastrukturavdelning, presenterade en lägesrapport angående arbetet med strategisk fysisk strukturutveckling (bilaga 4).

Rådet **diskuterade** lägesrapporten och **beslutade** att hålla ett extra möte för fortsatt diskussion.

8. Äppföljningsverktyg (en del av lotsstödet till organisationer)

Från och med 2021 är det obligatorisk för bärkraft-nätverkets medaktörer att dels årligen utvärdera den egna organisationens verksamhet i förhållande till utvecklings- och

hållbarhetsagendan, dels synliggöra hur den egna organisationen medverkar till agendans förverkligande. Som stöd för detta lanserar nätverkets lotsfunktion en första version av ”Äppföljningsverktyget” i samband med medaktörmötet den 1 oktober.

Ledande hållbarhetslots Karin Rosenberg-Brunila presenterade Äppföljningsverktyget, som är ett digitalt verktyg för organisationers årliga uppföljning och avsiktsförklaring.

Rådet **noterade** informationen till kännedom.

9. Till kännedom – huvudsekreteraren informerar

Huvudsekreteraren informerade om övriga aktuella processer. Rådet **noterade** informationen nedan till kännedom:

9a. Sedan rådets senaste ordinarie möte har rådets ordförandetrio utsett nya medlemmar i arbetsgruppen för koordinering och rapportering. Aktuell sammansättning framgår i bilaga 5 nedan.

Rådet **uttryckte** önskemål om att vid nästa ordinarie möte få ta del av en lägesrapport gällande arbetet i arbetsgruppen för koordinering och rapportering.

9b. Sedan i början av innevarande år har en grupp unga samlats i syfte att, inom ramen för bärkraft-nätverket, bilda ett ungdomsråd för Åland. Gruppen har beslutat att ungdomsrådets namn är ”Bärkrafts Ungdomsråd på Åland” (BURÅ). Initiativet går i linje med de önskemål och

rekommendationer som tre av de tio deltagarna i Ålands delegation vid Nordiskt barnforum (januari 2020) framförde till rådet vid rådets ordinarie möte den 20 maj 2020.

Rådet **uttryckte** stöd till initiativet och **beslutade** att bjuda in representanter för BURÅ till ett informellt möte i syfte att diskutera eventuella dialog- och samverkansformer.

9c. Utvecklings- och hållbarhetsagendan väcker fortsättningsvis internationellt intresse. Bärkraft-nätverket får återkommande inbjudningar att delta i internationella diskussioner och evenemang. Exempelvis anordnade European Sustainable Development Network ([ESDN](#)) en utbildningskonferens på Åland (i samband med ReGeneration-veckan 2021) med temat "Citizen and Civil Society Engagement". Bland konferensdeltagarna fanns seniora tjänstemän från regeringskanslierna i Belgien, Finland, Luxemburg, Tyskland och Rumänien (bilaga 6).

Mot ovanstående bakgrund genomfördes under våren 2021 en kartläggning med syfte att identifiera visioner och processer utanför Åland som liknar utvecklings- och hållbarhetsagendan i allmänhet och "Alla kan blomstra"-visionen i synnerhet (bilaga 7).

9d. Vid senaste ordinarie mötet konstaterade rådet att det eventuellt finns ett behov av att upprätta ett dokument för utvecklings- och hållbarhetsrådets mandat/uppdragsbeskrivning. Vid ett arbetsmöte för rådets medlemmar (den 11 juni) diskuterades såväl behov som eventuellt innehåll. Vid mötet konstaterades att det är relevant att det tas fram en mandatbeskrivning för rådet. Mot bakgrund av diskussionen har ett förslag, som rådets medlemmar har haft möjlighet att kommentera, arbetats fram (bilaga 8 nedan).

Förslaget presenteras för medaktörerna i bärkraft-nätverket, med möjlighet att kommentera, i samband med medaktörsmötet den 1 oktober 2021. Avsikten är att en slutversion av dokumentet fastställs av rådet vid nästa ordinarie möte.

9e. I enlighet med lägesrapporten från kommunerna vid rådets senaste ordinarie möte har kommunerna nu bildat nätverksgruppen för hållbara kommuner. Gruppen har utsett kommundirektörerna Gustav Blomberg och Julia Lindfors till dess ordföranden.

En motsvarande process är under diskussion inom civilsamhället, som kommer att diskutera eventuellt fördjupade samverkansformer under hösten 2021.

10. Nästa ordinarie möte samt övergripande planering 2021

Nästa ordinarie möte hålls den 14 januari 2022 kl 8.30-12.00.

Rådet **noterade** följande övergripande arbetsplanering för 2021 och inledningen av 2022:

8 januari	ordinarie möte
26 mars	medaktörsmöte
7 maj	ordinarie möte
8 juni	bärkraftdagen 2022
30 augusti	ReGeneration-veckan 2021
10 september	ordinarie möte
1 okt	medaktörsmöte prel kl 9.00-11.00
14 januari 2022	ordinarie möte prel kl 8.30-11.30

11. Mötets avslutande

PG avslutade mötet med ett tack för goda diskussioner.

Mötet avslutades kl 12.50.

Bilagor

Bilaga 1	Deklaration – ReGeneration 2030
Bilaga 2	Presentation/sammanfattning av IPCC:s 6:e Assessment Report
Bilaga 3	Statusrapport 5 – utkast till struktur/innehåll
Bilaga 4	Lägesrapport – strategisk fysisk strukturutveckling
Bilaga 5	Sammansättning – arbetsgruppen för koordinering och rapportering (se nedan)
Bilaga 6	ESDN 6th Peer Learning Platform – 30-31 augusti 2021
Bilaga 7	Kartlägningsrapport – exempel på samhällsvisioner och metoder utanför Åland
Bilaga 8	Förslag - Mandat/uppdragsbeskrivning utvecklings- och hållbarhetsrådet (se nedan)

Vid protokollet

Micke Larsson

Bilaga 5

Sammansättning – arbetsgruppen för koordinering och rapportering

Mandatperioden löper fram till 31 december 2022.

Målsansvariga	Processledare	Ansvarig ledande tjänsteman inom LR
----------------------	----------------------	--

Mål 1: Välmående människor vars inneboende resurser växer

Vakant	Erica Scott	Bengt Michelsson
--------	-------------	------------------

Mål 2: Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället

Dan Sundqvist	Kristin Mattsson	Niklas Stenbäck
---------------	------------------	-----------------

Mål 3: Allt vatten har god kvalitet

Christian Pleijel	Oscar Fogelberg	Jacob Nordlund
-------------------	-----------------	----------------

Mål 4: Ekosystem i balans och biologisk mångfald

Petra Granholm	David Abrahamsson	Jacob Nordlund
----------------	-------------------	----------------

Mål 5: Attraktionskraft för boende, besökare och företag

Victoria Sundberg	Vakant	Linnéa Johansson
-------------------	--------	------------------

Mål 6: Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet

Niklas Lampi	Stefan Fransman	Yvonne Österlund
--------------	-----------------	------------------

Mål 7: Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster

Linnéa Johansson	Karin Rosenberg-Brunila	Linnéa Johansson
------------------	-------------------------	------------------

Övriga medlemmar i arbetsgruppen:

John Eriksson* (arbetsgruppens ordförande), Lotta Nummelin* (arbetsgruppens vice ordförande), Henrika Österlund* (arbetsgruppens koordinator), Micke Larsson* samt Conny Nyholm.

* Medlemmar i beredningsgruppen som förbereder arbetsgruppens möten.

Bilaga 8

UTKAST/diskussionsunderlag

Förslag till mandat/uppdragsbeskrivning för utvecklings- och hållbarhetsrådet

1. Bakgrund och rollförklaring

Utvecklings- och hållbarhetsrådet (rådet) är en del av nätverket bärkraft.ax och etablerades samtidigt som nätverket bildades i början av 2016. Rådet utsågs ursprungligen för att ta ett helhetsansvar för bärkraft-nätverkets vitalitet och långsiktiga existens. Avsikten var att rådet skulle bestå av ledande personer från alla samhällssektorer.

Rådet ställde sig under 2016 bakom förslaget till vision för Åland, *Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar*, samt de sju strategiska utvecklingsmålen i *Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland*.

Rådet verkar på förtroende från bärkraft-nätverkets medaktörer. Rådets mandatbeskrivning diskuteras av medaktörerna vid deras sista möte i rådets respektive mandatperiod. Eventuella justeringar fastställs i samband med rådets första möte därpå följande mandatperiod.

Rådet fastställer en rollförklaring i samband med rådets första ordinarie möte i respektive mandatperiod. Nuvarande rollförklaring fastställdes 31 januari 2020:

”Utvecklings- och hållbarhetsrådets roll handlar om att stå för kontinuiteten och vitaliteten i bärkraft-processen. Vi vill agera hjärta och hjärna bakom hållbarhetsarbetet, och slå vakt om de värderingar som vi gemensamt enats om i utvecklings- och hållbarhetsagendan. I våra uppdrag, som tillsammans täcker nästan alla sektorer på Åland, agerar vi dagligen ambassadörer för det åländska hållbarhetsarbetet. Det är vår fasta övertygelse att vi kan uppnå de sju strategiska utvecklingsmålen för Åland och de sjutton globala målen för världen genom lokal handling.”

Uppnåendet av de sju strategiska utvecklingsmålen är inbördes beroende av varandra. Rådet förväntas säkerställa att implementeringen av respektive strategiskt utvecklingsmål beaktar implementeringen av de övriga sex strategiska utvecklingsmålen, i syfte att suboptimeringar och målkonflikter undviks respektive hanteras.

2. Mandatperioder och utnämningar av rådets medlemmar och huvudsekreterare

Medlemmarna i rådet utses för mandatperioder om två kalenderår. Rådet ska bestå av minst nio och maximalt fjorton medlemmar.

Lagtingets talman, lantrådet samt landskapets förvaltningschef är permanenta medlemmar i rådet. Övriga medlemmar utses, från och med mandatperioden 2022-2023, enligt följande:

Civilsamhällets nätverksgrupp utser tre medlemmar. Nätverksgruppen för hållbara kommuner respektive Ålands kulturdelegation utser en medlem vardera. Övriga medlemmar i rådet, varav tre representanter för näringslivet, utses av landskapsregeringen.

Lantrådet är rådets ordförande. Rådet väljer inom sig två vice ordföranden.

Rådet utser, vid sitt första ordinarie möte under respektive mandatperiod, en huvudsekreterare för en period om två år. Huvudsekreteraren bereder rådets möten i samråd med rådets ordförande och båda vice ordföranden.

3. Arbetssätt

Rådet förväntas arbeta på ett sätt som skapar bred förankring för utvecklings- och hållbarhetsagendan, "Alla kan blomstra"-visionen och de sju strategiska utvecklingsmålen i samhällets sektorer och hos allmänheten. Vidare förväntas rådets interna arbete främja ett fritt tänkande i syfte att kunna bidra till den transformation som utvecklings- och hållbarhetsagendans genomförande innebär.

Rådet ska hålla minst tre ordinarie möten per år. Utöver de ordinarie mötena kan rådets ordförande eller huvudsekreterare kalla till extra möten. Rådet kan inom sig skapa arbetsgrupper för beredning och rådgivning.

Rådet ska regelbundet följa upp det åländska samhällets arbete med genomförandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan.

Arbetsgruppen för koordinering och rapportering bistår rådet i den regelbundna uppföljningen. Rådet fastställer arbetsgruppens mandat och dess medlemmar utses genom beslut av rådets ordförande och båda vice ordföranden. Arbetsgruppens uppdrag är att dels koordinera implementeringen av utvecklings- och hållbarhetsagendans sju strategiska utvecklingsmål, dels ansvara för rapporteringen av implementeringen.

4. Beslut

Rådet beslutar om eventuella justeringar av vision, strategiska utvecklingsmål, delmål samt huvudindikatorer. Rådet fastställer utvecklings- och hållbarhetsagendans statusrapporter.